

de, Sultan II. Mahmud'un vefatı üzerine tertip edilen bir destanla (sy. 27 [1940], s. 836-837) Hâkî adında bir şairin Üsküp'te Hasan Çavuş Camii'nin tamiri için söylediği üç dörtlük halindeki uzun tarih ve Girit'te Kandiye'de Kethüdâ Mustafa Ağa Çeşmesi için Bedir adlı şairin yazdığı tarihe rastlamak şaşırtıcıdır. Çorum Kalesi'ne bir varoş inşasına dair belgeler de bu yerleşim yerinin tarihi bakımından çok değerlidir (sy. 28, 31). Pek çok sayıda devam eden Abdal Atâ Zâviyesi ile ilgili belgeler, Anadolu'da tarikat ve tasavvuf tarihi bakımından dikkate değer. Nuri Uğur imzası ile yayımlanan "Çorumlu Hacı Hasan Paşa" başlıklı yazı ise (sy. 36-37 [1942], s. 1096-1099) Çorum'da bir saat kulesiyle bir vakıf kütüphane yaptıran II. Abdülhamid devrinin ünlü Beşiktaş muhafızı "Yedisekiz" lakabı ile tanınan Hasan Paşa hakkındadır. Yine Hasan Paşa hakkında daha etraflı bir biyografiyi iki fotoğrafla beraber *Çorumlu*'nun sonraki sayılarında Nazmi Tomuş yayımlamıştır (sy. 52-54). 38. sayıdan itibaren aynı yazar tarafından kaleme alınan bir dizi yazı ile ekli belgelerde ahî teşkilâtı ve fütüvvetnâmeler konusu işlenmiştir. 45. sayıda Eşref Ertekin'in bir cönkten derlediği Mustafa Paşa destanı da belki Alemdar Mustafa Paşa ile ilgilidir. Çorum'un Elvan Çelebi köyündeki zâviye ve türbeye dair Neşet Köseoğlu'nun makalesi ise (sy. 46-48) Anadolu'nun Türkleşme ve İslâmlaşmasında büyük rolü olan bir fütüvvet eseri hakkında değerli bilgiler vermektedir.

Çorumlu dergisinin görebildiğimiz kadarı ile son sayısı 1946 yılı Ağustos ayında çıkan 61. sayıdır. İçinde mahallî folklorla dair tesbitler, pek çok destan, mâni, tarih araştırması, vakfiye, kadı sicilî, hüccet vb. sûreti ile Koyun Baba, Abdal Atâ zâviyelerine dair belgeler yer almıştır.

O yıllarda sayıları otuz altıyı bulan halkevi dergileri arasında en düzenli çıkan ve içindeki yazıların değeri bakımından en başta geleni olan *Çorumlu*, "İhtiva ettiği mevzuların değerlerinden başka, maksadın lâfa boğulmadan, mehaz göstererek; en kısa yollardan ifadesi, diğer bazı halkevi dergilerinin de örnek alması lâzım gelen bir hususiyettir" cümleleriyle övülmüştür (*İlku-Halkevleri Dergisi*, XII [1938], s. 274).

SEMAVİ EVİCE

ÇÖĞEN

(bk. ÇEVGÂN).

ÇÖĞÜR

Türk halk mûsikisi sazlarından.

Telli-mızraplı, tekneli-göğüslü ve kollu-perdeli bir çalgıdır. **Çoğur** şeklinde de kullanıldığı görülen adının, *Dîvânü lûgâti't-Türk*'te "yüksek ses, gürültü" anlamında geçen **çağ** **çuğ**, **çağı**, **çoğı**, **çuğı** kelimeleriyle ilgili bir ses taklidi kelime olduğu düşünülebilir. Ayrıca İç Asya'nın kuzeyi ve doğusundaki Türk kültür çevrelerinde kaval, düdük, boru gibi nefesli sazlar için Teleütler'de **çogur**, **çogor**, **şogor**; Altay Türkleri'nde **çokur**, **çookur**, **şogor**; Tuva Türkleri'nde **şoor**; Kuzey Türkleri'nde **şoor**, **şogor**, **çurana**; Kırgızlar'da **çoor**, **çoor kuray**, **çoyorno** şekillerinde kullanılan kelimeleri de zikretmek gerekir. Araştırmacı Mahmut Ragıp Gazimihal ise ismin kopuzdan geldiğini (kopuz > kobuz > kovur > kövür > çöğür) ileri sürmektedir.

Çöğürle ilgili ilk tanımlamalara yer verenlerden Evliya Çelebi, *Seyahatnâme*'sinde bu sazın mücidinin Germiyanoğulları'ndan Ya'küb-ı Germiyânî olduğunu söyler. M. Ragıp Gazimihal, Sadık Uzunoglu, Fahrettin Kırzioğlu da bu kanaati paylaşırlar. Evliya Çelebi çöğürü "beş kılı, tahta göğüslü ve yirmi altı perdeli büyük bir saz" olarak tarif eder. XVII. yüzyıla ait çöğür tavsiflerinde diğer mızraplı aletlerden boy ve şekil itibarıyla ayrıldığı görülen bu sazın hayli uzun bir sapı ve oldukça büyük bir gövdesi olduğu ve dairevi bir göğüse sahip bulunduğu anlaşılmaktadır. XVIII. yüzyıla ait bazı bilgilerde de çöğürün tanbur, tanbura ve bağlamadan daha büyük olduğu yolundaki görüşler kuvvet kazanmaktadır. Diğer taraftan Evliya Çelebi'deki kıl ifadesinin at kılı olmayıp tel mânasında kullanıldığını kabul etmek gerekir. XVI-XIX. yüzyıllar arasında Osmanlı ülkesindeki çöğür tipleri incelendiğinde sonuç

olarak değirmi yüzlü, yarım karpuz tekneli ve uzun kollu bir saz ortaya çıkmaktadır.

Bu ilk çöğür XIX. yüzyılda tarihi tesbit edilemeyen bir zamanda ortadan kaybolmuştur. Yüzyılın sonuna doğru armudî biçimli göğüs ve teknesiyle çöğür yeni bir şekle büründü. Daha sonraki yıllarda bağlama ailesinden bir tür olarak saz, âşık sazı, meydan sazı ve bazan da çöğür adı altında kullanılmaya başlandı. Meselâ Tanbûrî Cemil Bey'in (ö. 1916) çaldığı çöğür incelendiğinde şekil ve boyut olarak bilhassa 110-120 santimlik uzunluğu ile bugünkü divan sazına benzediği görülmektedir.

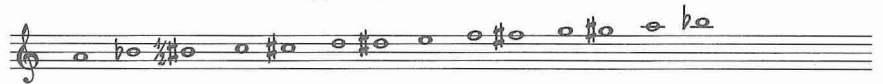
XX. yüzyıla gelindiğinde bazı araştırmacıların açıklamaları ile çöğürün aldığı biçim ve perdelerin şu şekilde olduğu ortaya çıkmaktadır. A. Adnan Saygun Sarıkamış'ta rastladığı çöğürü şöyle anlatır: "Teknesi diğer bağlamalardan daha büyük, altı telli ve kulaklı, on dört perdeli, eşikli göğsü bulunan, tezene ile çalınan ve Anadolu'nun diğer bölgelerindeki bağlamaya benzeyen bir sazdır".

Üç çift tel ise şu şekilde akort edilmiştir: Alt çift lâ, orta çift lâ-re, üst çift sol.

Eskiden çöğür olarak adlandırılan sazın bugünkü saz-bağlama olduğunu söyleyen Avni Özbenli ise çöğür hakkında şu bilgileri verir: "Armut şeklinde ve oyma olan gövdesi çam, kestane ve dut ağaçlarından yapılır. Kolu uzun olup daha çok ardıc, köknar gibi çabuk eğilmeyen ağaçlar tercih edilir. Kol üzerindeki kiriş perdeler, göğüs üzerinde bulunan yapıdır. Perdeler toplam yirmi dört adet piyano taksimatı seslerine uygun olarak tam ve yarım sesleri ihtiva eder". Buradaki perde taksimatı, 1940'lı yıllarda devlet radyo-

A. Adnan Saygun'un perde merdiveni

Avni Özbenli'nin perde merdiveni

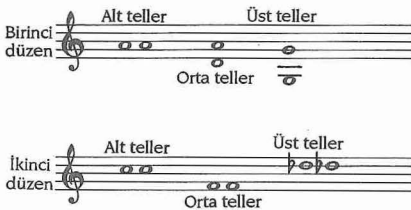
ÇÖĞÜR

larında halk sazlarının perdelerine müdahale edilerek piyano ses sistemine uygun hale getirilme işleminin bir sonucu gibi görünmektedir. Fakat sazın şematik çiziminde yirmi yedi perde mevcuttur. Açık tellerin alt ve üst sıradakileri beyaz ince çelik tel, ortadakiler de biraz daha kalın sarı pirinç teldir. Bu tellerin düzeni saz ve bağlama düzeni olmak üzere iki türdür:

Sazın göğsü çalının en hassas yeri olup ince muntazam elyafı cam tahtasından bombeli bir biçimde kapatılmıştır. Göğsün iki yanı "peş" denilen sert ağaç parçalarıyla kaplanır. Gövde kısmı ağacın oyulması suretiyle yapıldığından bunun elyafı ile göğüs tahtasının elyafı arasında doku ve senevî halkalar bakımından sıkı bir münasebet aramak icap eder. Sadık Uzunoğlu, Kütahya dolaylarında kullanılan çöğürün 110 cm. uzunluğunda, otuz iki perdeli ve on iki telli olduğunu, en üst tel grubuna "bam teli" tabir edildiğini söylemektedir. Etem Ruhi Üngör incelemeleri sırasında Silifke'de gördüğü 150 yıllık çöğürü şu şekilde tanıtır: "Teknesi dut ağacından oyulmuş, 112 cm. uzunluğunda, on perdeli ve beş telli olup iki düzenle çalınır: a) Çöğür düzeni: Üst tel sol, orta iki tel re, alt iki tel lâ b) Kara düzen: Üst tel mi, orta iki tel re, alt iki tel lâ.

Şenel Önal, bağlamaya benzeyen ve bazı yörelerde meydan sazı veya divan sazı adıyla da anıldığını söylediği çöğürde iki düzen kabul etmektedir:

Ayrıca Güney Anadolu'daki Türkmen zümrelerinde rastlanan bir diğer çöğürün, profilden bakıldığı zaman derin teknesinin arkasında ortaya yakın bir yerde içe doğru hafif bel vermiş, 103 cm. uzunluğunda, on beş perdeli ve dokuz telli olduğu görülür. Bu yörede altı telli çöğüre de rastlanmıştır. İlk perdeye "baş

perde", 2-5. perdelere "orta perdeler", 6, 9-10. perdelere "sağır", 7-15. perdelere "zil perdeleri" denir. İlk beş perdeyle çalınan havalara "kulak havaları", diğer perdelerle çalınanlara da "yumuşak havalara" adı verilir. Güney Azerbaycan'da âşıkların çaldıkları armudî göğüs ve tekneli çöğür de dokuz tellidir.

Cafer Açın günümüzdeki çöğürle ilgili şu bilgileri vermektedir: "Çöğür tipinin de bulunduğu bir bağlama ailesi şu sazlardan müteşekkildir: Meydan sazı, divan sazı, çöğür, bağlama, bozuk, âşık sazı, kara düzen, tanbura, cura bağlama, bulgarı, ırızva, bağlama curası, tanbura curası. Bu aileden çöğür, divan sazına yakın büyüklükte olup altı ile dokuz teli ve on beş kadar perdesi bulunmaktadır. Akordu şu şekildedir: Alt iki tel lâ, orta teller lâ-re, üst teller sol." Mustafa Akdeniz adlı saz yapım ustasından da şu bilgiler edinilmiştir: "Bağlama ailesi içerisinde yer alan iki çeşit çöğür tipi vardır. Bunlardan fazla kullanılmayan uzun saplı çöğürün tekne boyu 34 cm. olup tekneye kadar yirmi dört perde bulunmaktadır. Daha çok aranan kısa saplı çöğürün tekne boyu 38 cm. olup tekneye kadar olan bölümde yirmi perde bulunur."

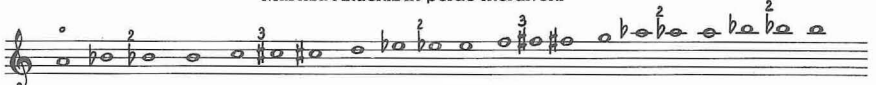
XVII. yüzyıldan itibaren büyük rağbetle kullanılan çöğürün eğitiminin yoğun olduğu en önemli merkez Yeniçeri Ocağı olmuştur. Evliya Çelebi'nin *Seyahat-nâme*'deki "... ekser Yeniçeri Ocağı'na mahsustur..." sözleri, Naîmâ'nın yeniçeri şairlerinin çöğür çaldıkları tesbitiyle desteklenmektedir. Bu sebeple H. G. Farmer çöğürü bir askerî müzik çalgısı olarak kabul eder.

Klasik çöğürün repertuarına XVII. yüzyılda varsağılar, şarkılar, çeşitli türküler, oyunlar, yelteme havaları dahil olduğu gibi bu repertuar 300 yıllık bir gelişmeyi içine alacak biçimde günden güne genişlemiştir. Aynı yüzyılda fasılların icrasına çöğürlerin de katıldığı anlaşılmaktadır. Çöğür bu yönüyle XVII-XVIII. yüzyıllar fasıl müzikisinde de yerini almıştır.

Son zamanlarda kısa saplı çöğüre büyük bir rağbet olduğu görülmektedir. Bu çeşit çöğür boyu bağlamanın, sap boyu kısaltılmak suretiyle tellerinin daha tiz perdelere çekilmesi sağlanmıştır. Diğer taraftan tekne boyu uzatılarak ses sonoritesinde tını değişikliğine gidilmiştir. Yeni boyutlu çöğür daha çok bağlama düzenine akortlanarak bununla semah, nefes gibi parçalar çalınmaktadır. Günümüzde bu boy saz, meşk derslerinde öğretmen enstrümanı olarak da kullanılmaktadır.

Çöğür Şairleri. Besteledikleri türkülerini çöğür eşliğinde çalıp okuyan saz şairlerine bu ad verilir. XVII. yüzyılda büyük itibar gören çöğür, bu yüzyılda ordu ve halk zümreleri içinde geniş kitlelere hitap eden saz şairlerinin başlıca sazlarından olmuştur. İstanbul'da yaklaşık 300 sâzendenin çöğür çaldığını ifade eden Evliya Çelebi, bunlar arasında Demiroğlu, Molla Hasan, Kuroğlu, Gedâ Muslu, Kara Fazlî, Celeb Kâtibî, Sarı Mukallid, Kayıkçı Mustafa, Celeb Gedâyî, Hâkî ve Tûrâbî'nin isimlerini zikretmektedir. "Çöğürçü" tabirine ancak XVII. yüzyılda rastlanıyorsa da "çöğür şairleri" sözünün o yıllarda henüz kullanılmadığı bilinmektedir. Bu dönemde çöğür çalmakla tanınmış sâzendelerden yeniçeriler arasında yetişenlere "yeniçeri şairi" veya sadece "şair" denilmekteydi. Bu sebeple ünlü saz şairi Âşık Ömer'in *Şâir-nâme*'sinde "çöğür şairi" tabirine rastlanmamaktadır. Bu şairlerin bir kısmı yeniçeri seğirdim odalarında veya diğer yeniçeri topluluklarında, bir kısmı da halkın ve devlet erkânının arasında sanat faaliyetlerini sürdürmekteydi. XVII. yüzyılda çöğürün Osmanlı sarayına kadar yükseldiği, Sultan IV. Murad'dan (1623-1640) Sultan II. Ahmed'e (1691-1695) kadarki devrede saraydaki yerini koruduğu görülmektedir. Asrın tanınmış çöğürçülerinden Mehmed Ağa'nın IV. Murad'ın huzurundaki icralarda fasıl heyetinde yer alması ve buna benzer daha birçok örnek, bu yüzyılın ilk yarısında çöğüre olan rağbetin bir göstergesi olduğu gibi

Mustafa Akdeniz'in perde merdiveni

çöğürün sadece bir saz şairi çalgısı olmayıp Türk müzikisinde fasıl sazı hüviyetini aldığını göstermesi bakımından da ilgi çekicidir. Kapsam olarak birçok halk çalgısını içine alacak şekilde gelişen çöğür, yüzyılın sonunda her türlü halk çalgısı için kullanılan genel bir terim mahiyetini almıştır. Ayrıca IV. Murad'ın huzurunda yapılan bir alayda altı fırka halinde geçen müzik takımının sonuncusu olan çöğürçülerin büyük bir takdirle izlendiği nakledilmektedir.

Çöğür şairleri tabiri XVIII. yüzyılın başlarında ortaya çıktı. Çöğür eğitimi de önceki yüzyıldaki şekliyle devam etti. Bu dönemde Osmanlı sarayında çöğür derisi veren birçok sanatkar arasında ünlü nakkaş ve saz şairi Levni de (ö. 1732) bulunuyordu.

II. Mahmud tarafından 1826'da yenicheriliğin kaldırılması sırasında onları hatırlatacak her türlü maddî ve mânevî kültür zarar gördüğü gibi mehterhâne kapatılmak suretiyle asırlardır dayanışma halinde olan mehter müzikisi-saz şairleri kültürü arasındaki bağ kopararak yerine Avrupa bandosu kuruldu. Çöğür şairleri de büyük ihtimalle yenicherilikle ilgilerinin devam etmemesi için II. Mahmud zamanında kurulan bir teşkilâta bağlandı. Böylece Osmanlı Devleti'nde müzik alanında Batılılaşma hareketi başlarken çöğür şairleri tabiri de gittikçe unutulurken yerini "âşık" ve "saz âşıkları"na bıraktı. Âşıkların en önemli sazı olan çöğür ise zamanla meydana sazi, divan sazı gibi adlarla anılmaya başlandı. Ancak Tanzimat'tan sonra Batı tesiri altına giren Türk edebiyatı, bir sadeleşme ve halk edebiyatı verimlerine yönelme hareketi içine girince çöğür şairleri de bu özellikleriyle hatırlanmışsa da bu durum çöğür şairleri devrinin sona ermesine engel olamamıştır.

XX. yüzyılın başında millî edebiyat ve Türkçü düşüncelerin tesiriyle halk edebiyatı yeniden gündeme geldiğinde çöğür şairleri tabiri de zaman zaman kullanıldı. Bunlar arasında Rıza Nur'un *Tanrıdağ Mecmuası*'nda yayımlanan halk şiiri araştırmaları zikredilebilir. Günümüzde ise hemen hemen unutilan çöğür şairleri, müzikî unsuruna ağırlık vererek saz şairleri hakkında araştırmalar yapan Haydar Sanal tarafından bir incelemeye konu edildiği gibi (*Çöğür Şairleri I: Armutlu*) İstanbul Teknik Üniversitesi Türk Müzikisi Devlet Konservatuarı'nın müzikî tarihi dersleri müfredat programında da yer almıştır.

BİBLİYOGRAFYA:

- Dîvânü lügâti't-Türk Tercümesi*, III, 128, 225, 324, 325; Süleyman Efendi, *Lugat-ı Çağatay ve Türkî-i Osmânî*, İstanbul 1298, s. 157; *Türk Lugatı*, IV, 452, 454; *Tarama Sözlüğü*, II, Ankara 1965, s. 944; Evliya Çelebi, *Seyahatnâme*, I, 638-641; A. Adnan Saygın [Saygun], *Rize, Artvin ve Kars Havâlisi Türkü, Saz ve Oyunları Hakkında Bazı Malûmat*, İstanbul 1937, s. 57-58; H. G. Farmer, *Turkish Instruments of Music in the Seventeenth Century as Described in the Siyâhatnâme of Ewliya Çelebi*, Glasgow 1937, s. 39-40; Ali Rıza Yalçın, *Cenupta Türkmen Çalgıları*, Adana 1940, s. 27-28; Köprülü, *Edebiyat Araştırmaları I*, s. 209-212; a.mlf., *Türk Saz Şairleri*, Ankara 1962, I, 20; Haydar Sanal, *Çöğür Şairleri I: Armutlu*, İstanbul 1974; a.mlf., *Musikî Tarihi Ders Notları* (basılmamış teksir notları); a.mlf., "Çöğür Şairleri", *TDEA*, II, 165; M. Ragıp Gazimihal, *Ülkelerde Kopuz ve Tezeneli Sazlarımız*, Ankara 1975, s. 72-79, 89, 93, 150-153, 157-158, 161-162; a.mlf., "Kövrü'den Çöğüre", *TFA*, sy. 101 (1957), s. 1609-1611; a.mlf., "Güneş Köyü Folkloru", a.e., sy. 156 (1962), s. 2786; Bahaeddin Ögel, *Türk Kültür Tarihine Giriş*, Ankara 1987, VIII, 447, 449, 471-474, 506-507, 509; IX, 72-74, 165-168; Sadık Uzunoglu, "Kütahya'da Kopuzlu Ozanlar", *TFA*, sy. 4 (1949), s. 54; a.mlf., "Çöğür Sazı ve İcad Olunduğu Yerde Bugünkü Durumu", a.e., sy. 9 (1950), s. 133-134; a.mlf., "Kütahyalı Çöğür-Çökmür'e Ait Yeni Bir İnceleme", a.e., sy. 16 (1950), s. 251-252; Avni Özenli, "Halk Ezgileri ve Halk Sazları", *TMD*, sy. 26 (1949), s. 5, 20; sy. 27 (1950), s. 7; M. Çağatay Uluçay, "Mehterhâne ve Sazendeler Dair Birkaç Vesika", *MM*, sy. 45 (1951), s. 22; Hedwig Usbeck, "Türklerde Musikî Aletleri", a.e., sy. 242 (1969), s. 28; Etem Ruhi Ünör, "Halk Çalgılarımız Üzerine İnceleme Gezisi Notları", a.e., sy. 267 (1971), s. 11; a.mlf., "Halk Ezgilerini Notaya Almada Makamla İlgili Sorunlar (Tebliğ)", a.e., sy. 354 (1979), s. 7-8; Cafer Açın, "Türk Halk Çalgıları: Bağlama ve Ailesi", *Türk Halk Müziği ve Oyunları*, sy. 3, Ankara 1982, s. 118-119; sy. 5 (1983), s. 216-217; M. Fahrettin Kırzioğlu, "Çöğür", *TDEA*, II, 164-165; Şenel Önal, "Çöğür", *Türk Halk Musikisi Ansiklopedisi*, İstanbul 1979, II, 327-328, 332.

HAYDAR SANAL

ÇÖLE İNEN NUR

Necip Fazıl Kısakürek'in

(ö. 1983)

Hız. Muhammed'in
hayatına dair eseri.

Özellikle genç aydınlara hitap edecek seviyede dinî yayınların bulunmadığı 1950 öncesinde Necip Fazıl'ın İslâmî konularda önemli çalışmaları olmuştur. Hayatının son yıllarına kadar devam eden bu çalışmaların her biri ilmiyal, siyer, hadis, tasavvuf, evliya menâkıbı, İslâm tarihi, na't, silsilenâme gibi Türk-İslâm geleneğinde yüzyıllardan beri süregelen tür ve biçimleri daha edebî bir üslûpla ve yeni terkiplerle deneme mahiyetinde

dedir. *Çöle İnen Nur*, Necip Fazıl'ın siyer geleneği etrafında kaleme aldığı bir eserdir.

Tefrika edilmesi, baskı düzeni ve üzerinde yaptığı değişikliklerden dolayı Necip Fazıl'ın eserlerinin çoğu gibi karışıklık gösteren *Çöle İnen Nur*, ilk defa *Büyük Doğu* dergisinde (sy. 57, 6 Aralık 1946) yayımlanmaya başlanırsa da derginin kapatılmasıyla yayıma ara verilir. *Büyük Doğu* yeniden çıkınca yazarın konuya hayatî çapta değer verdiği belirtilerek okuyucunun beklemesi istenir. Bu serinin sonuna doğru (sy. 85-87, Mart 1948) tefrikaya yeniden başlanır. Eserin en uzun süreli yayımı, derginin 1949-1951 yılları arasında çıkan III ve IV. serilerinde seksen beş tefrika sayısına kadar ulaşan neşri olur. Tefrika edilen bölümler eserin tamamının ancak dörtte biri kadardır. Bu tefrikasında eser Abdülhakim Arvâsi'ye ithaf edilir ve kitap halindeki baskılarında da aynı ithaf devam eder. *Büyük Doğu*'nun IX. serisinde (1959) "O Ki O Yüzden Varız" başlığı ile yeniden yirmi üç sayı daha devam edecek tefrikasına başlanır.

Eserin kitap haline gelmesinde de aynı karışıklık vardır. 1961'de *O Ki O Yüzden Varız* (Kâinatın Efendisinin Hayatı), 1969'da *Çöle İnen Nur* adlarıyla yayımlanır. Gerek tefrikalarında gerekse yazarının ölümüne kadar yapılmış değişik baskılarında, bölümlerinin terkiplerinde, ifadelerde zaman zaman değişiklikler görülmektedir. *O Ki O Yüzden Varız*, her biri ara başlıkları da ihtiva eden altmış üç fasıldan kurulmuşken aynı hacimdeki metin *Çöle İnen Nur*'un ilk baskısında doksan dokuz, sonrakilerde doksan iki fasıl olarak tertip edilmiştir.

Çöle İnen Nur, Hz. Peygamber'in hayatını tarihî bir biyografi olarak değil genellikle İslâmî gelenek ve kaynaklardan gelen bilgiler edebî bir üslûpla geliştirilerek vücut bulmuş bir eserdir. Müellifin pek çok eserinde olduğu gibi bunda

Necip Fazıl KISAKÜREK

ÇÖLE İNEN NUR

Çöle
İnen
Nur'un
ilk baskısının
kapağı

TÜRK NİŞANAT YERİ
1 5 5 0